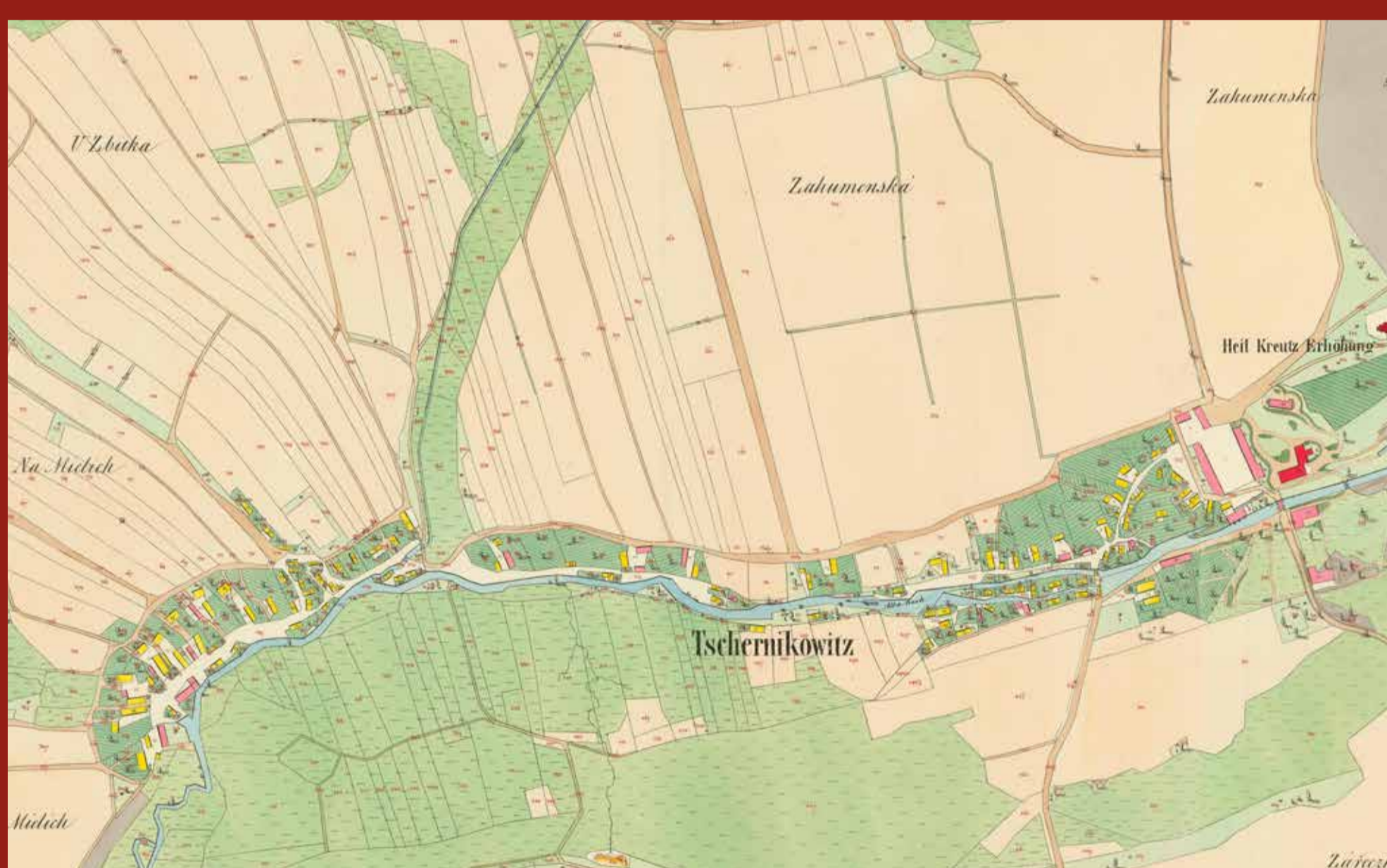

1.

1840

Černíkovice Královéhradecký kraj

Lánová ves se záhumenicovou plužinou položená v úzlábí říčky Bělé, poprvé zmíněná v roce 1369. Dodnes si zachovala lineární charakter, který porušuje pouze nejstarší zástavba v okolí původní tvrze a v jejím východním výběžku na úpatí vrchu Homole položený kostel, areál zámku a škola. Na pozemcích bývalých usedlostí se nachází nejstarší roubená zástavba z 19. století v těsném sousedství novodobých domů z 2. poloviny 20. a počátku 21. století.

2.

Poprvé jsou Černíkovice uváděny v souvislosti se zdejší farou v roce 1369 jako majetek rodu ze Žampachu. Nejznámějším držitelem vsi a tvrze byl Kolda mladší ze Žampachu pověstný svými pútkami a loupeživými výpravami v době husitských válek v hradeckém kraji a přilehlém Slezsku, kterými si proti sobě popudil i zemského správce Jiřího z Poděbrad. Ten proti němu v roce 1457 zorganizoval tažení a mimo jiné nechal zbourat i původní černíkovickou tvrz. Černíkovice byly poté připojeny k jeho litickému panství.

Z celé řady dalších majitelů se o podobu Černíkovic v 16. století zasloužil Matyáš Dobeš z Olbramovic, který si je zvolil za sídlo nově vytvořeného statku a východně od původní tvrze, v místech nynějšího zámku, zbudoval novou renesanční tvrz. S tímto šlechtickým sídlem byla historie Černíkovic úzce spojena až do 20. století. V 1. polovině 17. století ves náležela Jindřichu Kraftovi z Lamersdorfu, který nechal znovu vystavět kostel Povýšení sv. Kříže. V roce 1676 získal Černíkovice František Karel Libštejnský z Kolovrat, ten je připojil ke svému rychnovskému panství, kam patřily až do zániku patrimoniální správy. František Antonín Libštejnský nechal v letech 1822–1825 místní šlechtické sídlo empírově přestavět, jeho součástí byl i osmihektarový zámecký park v anglickém stylu.

3.

Během 19. století se Černíkovice příliš stavebně neměnily, na katastru vsi pracovaly dva mlýny a cihelna. Část obyvatel tvořili zaměstnanci panského sídla a poměrně velkého panského dvora. Pravděpodobně proto se ve vsi již na konci 18. století nacházelo množství menších domkářských stavení s nevelkými přílehlými pozemky. Podél staré cesty, sledující tok říčky Bělé po severní straně se rozkládaly větší usedlosti, které se k ní obracely štítovými průčelími. Zřejmě z důvodu měnícího se koryta řeky význam této cesty postupně upadal a nahradila ji dnešní hlavní černíkovická komunikace vedoucí za zadními pozemky usedlostí. Ještě v 2. polovině 19. století se zde stavěly domy, jejichž obytné části měly roubené konstrukce. Některé z nich si tuto podobu zachovaly dodnes, například bývalý výminek usedlosti čp. 119 (**obr. 1**), jiné byly během 20. století upravovány. Byly zvýšeny krovy nebo došlo k částečnému nebo úplnému zakrytí původní dřevěné konstrukce, jako například u čp. 35. (**obr. 2**) Už od počátku 20. století se zde obytné budovy stavěly výhradně zděné podle návrhů místních stavitelů. Jedním z dochovaných objektů je dům čp. 21 z roku 1902 od stavitele Bedřicha Hanyše. (**obr. 3**) Po pozemkové reformě v roce 1923 se v obci uvolnily bývalé panské pozemky, které byly zčásti využity pro novou černíkovickou výstavbu. Najdeme tu domy o více bytech, často postavené podle návrhů Františka Kocha, již s městskými dispozicemi, ale v zadních dvorních částech stále doplněné o prostory umožňující provoz menšího hospodářství. (**obr. 4**) Černíkovice patří mezi obce, které se rozrůstaly i v 2. polovině 20. století. Často na záhumencích starších usedlostí vznikaly poměrně velké rodinné vilové domy a výstavba se nezastavila ani v posledních letech, kdy se zde poměrně citlivě uplatnila architektura v duchu posledních stavebních tendencí.

4.

